

The page is framed by a decorative border of stylized grey leaves and flowers. The border consists of repeating motifs: a central flower-like shape with radiating lines, flanked by two leafy sprigs, and a central sprig with three dots. These are repeated along the top, bottom, and sides of the page.

LISSA

WACHTEN

Soms voelt het alsof iedereen wacht op mijn dood. Niemand zegt het, maar ik zie het in hun ogen. Zelfs mijn vriendinnen zitten braaf naast mijn bed en wachten. Maar de ochtend erna ben ik er nog steeds. Ik ga niet dood. Nog niet tenminste.

Toen ik in de tuin ineens bloed ophoeste, dacht ik wel dat ik doodging. Het bloed spoot uit mijn mond zoals het water uit de hogedrukreiniger vorige lente.

Mio heeft zijn best gedaan om alle vlekken weg te boenen terwijl ik in het ziekenhuis was, maar het hielp niets. Nu ik thuis ben, zie ik de vlekken nog steeds. Over een paar jaar zal Mio met vrienden in de tuin zitten en dan zal iemand ernaar vragen. En dan zal Mio het hele verhaal vertellen. Hij is een geboren verteller. Soms komt hij op de rand van mijn bed zitten en vertelt over zijn dag. Dat zijn de leukste momenten.

Mio is de enige die niet wacht op mijn dood. Mijn broer wacht volgens mij tot ik beter word. Ik weet niet wat ik erger vind. Want ik word niet beter.

Dus ga er niet op hopen, zoals mijn broer doet. Aan het einde van dit verhaal ga ik dood. Je kunt er rustig op wachten, net als alle anderen. Misschien skip je een paar bladzijdes omdat je denkt: is ze er nou nog stééds? Is het nog stééds niet afgelopen? Maar aan het einde ga ik écht dood. Dat beloof ik.

‘Je had erbij moeten zijn vandaag.’ Niva neemt een slok van haar thee. Mijn vriendinnen zijn er alle drie. Ze komen nooit alleen langs, maar altijd met z’n drieën. Misschien omdat we op school ook altijd een groepje waren. Of misschien durven ze niet alleen te komen.

‘Het was zó grappig.’ Melissa grinnikt bij de herinnering. ‘Toch, Roos?’

Roos kijkt naar mij. ‘Je kent Stan toch, uit de vierde?’

Ik knik, maar eerlijk gezegd heb ik geen idee over wie ze het hebben. Soms lijkt het wel of de kanker een deel van mijn geheugen heeft gewist. Ik onthoud alleen het hoognodige. Wanneer ik mijn pillen moet nemen, op welke zij ik moet rollen als ik opnieuw een bloeding krijg zodat ik niet stik, dat ik niet te hard moet hoesten omdat ik dan de kans op die bloeding vergroot. Ik onthoud geen Stan uit de vierde.

‘Nou, Stan is dus verliefd op Fatwa uit de vijfde.’

Ik hoef nu vast niet te zeggen dat ik me Fatwa uit de vijfde ook niet herinner?

‘Ik snap niet dat Stan denkt dat hij een kans maakt, want...’

Op dat moment voel ik de kriebel opkomen. Nee, niet nu! Ik schiet naar voren en begin te hoesten. Beheerst, zoals de dokter heeft uitgelegd. Hij noemde het *huffen*, wat ik een achterlijk woord vind.

‘Fatwa is veel te populair voor iemand als Stan en...’ Eerst praat Roos nog door, maar dan stopt ze. Mijn hoesten neemt het hele gesprek over.

‘Gaat het wel?’ vraagt Roos bezorgd.

Ik schud mijn hoofd terwijl ik blijf doorhoesten. Ik voel mijn longen steken.

Alsjeblieft, denk ik. Geen nieuwe bloeding.

‘Aan de kant, meisjes.’ Guusje komt de kamer ingestormd en rolt mij op mijn goede zij. Ze klopt heel zachtjes tussen mijn schouderbladen, precies hard genoeg. Mijn familie heeft óók een cursus ‘Help Lissa haar laatste dagen door’ gekregen.

‘Is alles oké?’ hoor ik Melissa vragen.

‘Jawel,’ zegt mijn tante. ‘Maar Lisje is snel vermoeid en...’

‘Wij gaan wel,’ zegt Niva, alsof dit het codewoord is waar ze al een uur op wachten. ‘Dan kan ze rusten. Tot snel.’

‘Tot snel,’ zeg ik tussen het hoesten door.

De schuifdeuren gaan achter hen dicht en ik zak hijgend terug in de kussens.

‘Lisje, toch.’

Sinds ik bijna doodga, kort mijn tante mijn naam af. Ik weet niet of ik het schattig of vreselijk irritant vind.

‘Het gaat wel.’

Dat is niet waar. Het hoesten is net als het rennen van een marathon, maar dan zonder dat je vooruitkomt.

‘Kan ik wat voor je doen?’ Guusje kijkt bezorgd.

Zo heet ze trouwens écht, Guusje, ik verklein háár naam niet.

‘Een geneesmiddel voor kanker ontwikkelen,’ zeg ik. ‘Maar schiet wel een beetje op, anders is het te laat.’

Guusje glimlacht, maar er blinkt tegelijkertijd iets in haar ogen.

‘Het is niet eerlijk, hè?’

‘Waag het niet,’ zeg ik tegen haar. ‘Als je begint over dat ik te jong ben...’

‘Ik zeg niets,’ zegt Guusje snel. Ze legt een hand op mijn voorhoofd. ‘Ben je moe?’

Ik knik. Ik wil dat ze weggaat.

‘Lekker slapen,’ zegt ze.

Bij de schuifdeuren aarzelt Guusje. Ik weet wat ze denkt. Iedereen die de kamer uit stapt, is bang dat het de laatste keer is. Dat ik ertussenuit knijp als ze weggaan.

‘Ik blijf nog even leven,’ zeg ik daarom. ‘Je kunt gerust gaan.’

Het is plotseling heel stil in huis. Mijn vriendinnen hebben een gekke leegte achtergelaten.

Ze wisten duidelijk niet hoe snel ze weg moesten komen, volgens mij komen ze vooral langs omdat het moet. Omdat het hoort. Omdat we vriendinnen zijn.

In de woonkamer hoor ik Guusje stofzuigen. Ze bood meteen aan te komen helpen in mijn laatste weken. Eerst wilde mijn vader het niet, maar mam had al ja gezegd. Ze zei dat we elke vorm van hulp konden gebruiken.

Het geruis in de kamer naast de mijne maakt me rustig. Hoe lekker zou het zijn om nu gewoon weg te zakken? Mijn ogen sluiten en doodgaan. Ik doe even mijn ogen dicht en wacht. Wat als het pijn doet? Wat als ik op het laatste moment in paniek raak?

Ik doe mijn ogen snel weer open en kijk naar buiten. Het verkeer op straat raast voorbij. Ik buig me naar voren en doe het raam open. Nu komen de geluiden ook binnen. Amsterdam op zijn best. Ik houd van de beweging, van de constante stroom mensen die elkaar allemaal niet kennen maar allemaal onderweg zijn. Waarheen, geen idee.

Vanaf mijn bed kan ik iedereen zien, maar weinig mensen zien mij. Ook al lopen de voorbijgangers onder mijn raam. Er

rent een kind voorbij, de moeder rent er lachend achteraan. Een scooter haalt een oude man in, gewoon op de stoep. Ik zie dat de man boos is, maar hij doet niet meer dan even zijn hand opsteken.

Aan de overkant zet Mario zijn reclamebord buiten. MAN-NENKAPPER, staat er met grote letters op. Ik heb me altijd afgevraagd wat hij zou zeggen als ik naar binnen ga. Weigert hij me dan te knippen? Of krijg ik een mannenkapsel?

Zodra Mario mij ziet, zwaait hij even. Ik glimlach, al kan hij dat van die afstand nooit zien.

Er rijdt een auto voorbij met dreunende bassen. Alles leeft, bruist en tolt. Ik houd van Amsterdam.

Ik laat me weer in mijn kussen zakken. Een tijdje geleden deed ik gewoon nog mee met dit hele spelletje. Toen was ik zelf onderweg naar school en was ik onderdeel van die menigte onbekenden. En nu lig ik hier.

Ineens mis ik de afleiding van Guusje. Mio komt pas over een paar uur thuis, mijn ouders zijn in de tuin bezig. Als ik op de rode knop op mijn ketting duw, komen ze meteen. Maar dan? Wat moet ik tegen ze zeggen? *Pap, mam, ik vind het zo erg dat ik niet meer meedoe?* Ze zullen me troosten, maar het helpt niets. Ik maak hen alleen maar verdrietiger. En ik zet mezelf nog veel meer buitenspel.

Ik heb nu mijn eigen spel, samen met de Dood. Een naar spel, want ik weet van tevoren al dat ik ga verliezen.

Ik draai me op mijn zij. De zij waar ik op gerold moet worden als ik weer een longbloeding krijg. Gek genoeg sliep ik daar nooit op, tot nu.

Vroeger had ik al een hekel aan ziek zijn, ik telde dagen-

lang de dakpannen van de huizen aan de overkant. Uit pure verveling. Nu tel ik geen dakpannen, maar ik kijk wel naar de prullen op de plank naast me. Niemand had verwacht dat ik ineens in dit voorkamertje kwam te liggen, dus niemand heeft die kast opgeruimd. Er ligt een laagje stof op, er staat een knutseltje van Mio, toen hij in groep 3 zat. Een beker met opgeplakte ogen en drie groene sprietten als haren. Het moest een monster voorstellen. Mio was als jongetje heel bang voor monsters, hoewel hij dat nu steevast ontkent.

Ik houd van mijn broer. Natuurlijk kunnen we elkaar soms vermoorden, maar sinds ik ziek ben, voelen we allebei die behoefte niet meer. Ruziemaken is zonde van de tijd.

Tegelijkertijd mis ik het wel. Want ruziemaken betekent ook leven. Zeker met Mio. Als we tegen elkaar schreeuwden, ging het altijd hard tegen hard.

Naast het monster ligt een haaientand, die ik ooit heb gevonden op het strand in Zeeland.

Er staat een kleine Boeddha, die Mio aan mijn moeder gaf toen ze haar opleiding tot yogadocente ging doen. Het hoort zeker thuis op de prullenplank, want dat ding was spotgoedkoop. Het was zo'n impulsaankoop bij de kassa, de Boeddha is zelfs hol vanbinnen.

Naast de Boeddha ligt een waxinelichtje zonder lont, een gebroken tandenstoker, een luciferdoosje dat ik ooit gebruikte als pissebeddenbed, en een muntje. Een zilveren muntje.

Ik pak het op en voel de tranen in mijn ogen springen. Ik hoor je bijna denken: Gaat ze serieus huilen om een muntje? Ja. Want het is een muntje uit Amerika.

Ik zie meteen alles weer voor me. Een kotsende Mio in het

vliegtuig, een mopperende vader bij de bagageband, een stressende moeder omdat het hotel onze reservering niet goed had doorgekregen. Ik hoor Mio weer zeggen dat ze moest ontspannen, omdat stressen niet bij een yogadocente hoort. Midden in New York stonden we, zonder hotel, we misten één weekendtas, waar toevallig alle zomerklleding in zat. Maar toch zou het de beste vakantie ooit worden, gewoon omdat we er wat van maakten. Daar zijn we altijd heel goed in geweest.

Ik draai het muntje rond in mijn hand. Wat doet het hier op de prullenplank? Wachtte het tot iemand het zou oprapen? Het is een doodnormaal muntje, tenzij je de waarde ervan inziet. Een muntje kan een villa worden.

Mio liet me laatst een filmpje zien, waarbij een jongen een muntje ruilde voor een pen. Daarna ruilde hij de pen voor een blauw dinosaurus-beeldje, en zo verder. Volgens Mio kun je uiteindelijk ruilen tot je een villa hebt. Allemaal beginnend met...

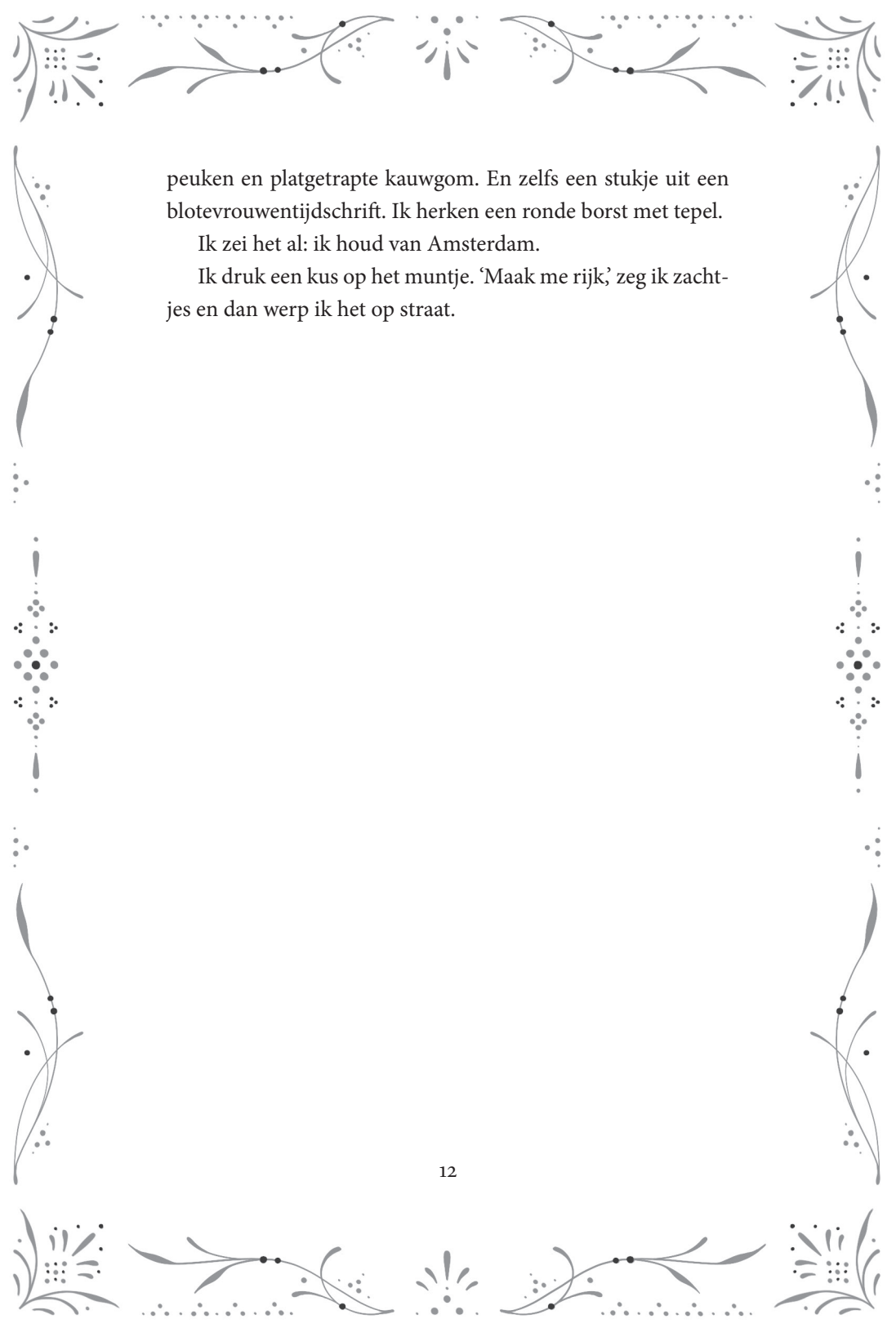
Een muntje.

Ik houd het muntje tegen het licht. De zon schijnt op dit uur precies mijn kamer binnen.

Over een halfuurtje komen mijn ouders binnen met thee. Die dronken ze eerst altijd samen aan het einde van de middag, maar nu doen ze het met mij erbij. Net als de koffie in de ochtend. Mam zit dan op de rand van mijn bed, mijn vader ploft neer op de luie stoel in de erker. Ik heb dus nog dertig minuten.

Ik buig voorover en open het raam nog wat verder. Bij Mario aan de overkant gaan de eerste klanten naar binnen.

Ik kijk naar de stoep onder mijn raam. Er liggen sigaretten-

A decorative border surrounds the page, featuring stylized leaves, flowers, and clusters of dots in a repeating pattern.

peuken en platgetrapte kauwgom. En zelfs een stukje uit een
blotevrouwentijdschrift. Ik herken een ronde borst met tepel.

Ik zei het al: ik houd van Amsterdam.

Ik druk een kus op het muntje. 'Maak me rijk,' zeg ik zacht-
jes en dan werp ik het op straat.

A decorative border surrounds the page, featuring stylized floral motifs, leaves, and clusters of dots in the corners and along the sides.

ELLEN

LEKKER ANONIEM

Het is driehonderdveertig stappen naar de winkel. Daar ongeveer nog honderd stappen en dan weer driehonderdveertig terug.

Onderweg passeer ik drie stoplichten, die met een beetje pech op rood staan. Dan moet ik namelijk wachten en dan sta ik stil. En stilstaan kan niet. Als je stilstaat, gaan mensen kijken.

Het eerste stoplicht knippert al. Ik versnel mijn pas en weet nét op tijd over te steken.

Heel even kijk ik op en zie ik een groepje jongens aankomen. Mijn oksels prikken, omdat ik weet wat er nu gaat gebeuren.

‘Hé, moet je dat gezicht van dat meisje zien!’

Daar heb je het al.

Ik ben nog honderdachtien stappen verwijderd van de tomatenpuree. Waarom moest mijn moeder nou zo nodig iets vergeten?

‘Doe mij maar bier,’ roept iemand anders uit het groepje.

‘Volgens mij heeft ze alleen wijn.’ De jongens zijn nu heel dichtbij. ‘Toch?’

Nog honderdacht stappen.

‘Hé! Ben je doof, of zo?’

Ik krijg een stomp tegen mijn arm, maar loop door. Nog honderd stappen.

De jongens roepen me na. ‘Arrogant kutwif!’

Ik haat Amsterdam. Iedereen zegt altijd dat je in de stad zo lekker anoniem bent, dat niemand zich met een ander bemoeit. Maar dat geldt alleen voor de mensen die er normaal uitzien. Mensen die geen wijnvlek hebben die hun halve gezicht bedekt...

De sjaal om mijn nek prikt, het is veel te warm vandaag, maar ik denk er niet over om ’m af te doen, want ook een stukje van mijn nek is bedekt met die vreselijke paarse kleur.

Nog vijfenzeventig stappen, ik blijf strak naar de grond kijken. Peuken, platgetrapte kauwgom, hoe kun je Amsterdam een mooie stad noemen? Al het afval wordt hier gewoon op straat gedumpt. In ons dorp gebeurde dat niet, dan stond er meteen een klacht in de dorpskrant met de tekst of degene die zijn plastic had laten slingeren het even wilde opruimen...

Ik zie nog meer peuken en zelfs een stukje uit een blotevrouwentijdschrift. Naast de blote tepel ligt een muntje.

Ik buk automatisch. Het is een tic die ik van mijn vader heb meegekregen. Hij bewaart munten van over de hele wereld in een blauwe, plastic map.

Als ik beter kijk, zie ik dat het een Amerikaans muntje is. Het is vast geen geld waard, maar het is nog wel in goede staat. Wie weet wil mijn vader het hebben.

Ik wil het muntje in mijn zak stoppen, als er ineens een stem klinkt.

‘Ruilen?’

The page is framed by a decorative border of stylized floral and leaf motifs in a light grey color. The motifs are arranged in a repeating pattern along the top, bottom, and sides of the page.

LISSA

RUILEN

Tien, twintig, dertig mensen lopen langs zonder ook maar te kijken. Een jongen trapt zelfs met zijn gymp op mijn beste vakantieherinnering.

Maar dan is daar ineens een meisje. Een meisje met een belachelijk warme sjaal en haar neus ongeveer op de grond. Ze loopt zo gebogen dat ik even denk dat het een oude vrouw is, maar door de manier waarop ze door haar knieën buigt, zie ik dat ze veel jonger is.

En dan raapt ze het muntje op.

Mijn muntje!

‘Ruilen?’ Ik zit zowat in de vensterbank.

Het meisje schrikt op. Ze kijkt met grote, lichtblauwe ogen naar me op, als een konijn in de koplampen van een auto.

‘Ruilen?’ herhaal ik, als ze niets zegt. ‘Dat is namelijk mijn muntje.’

Het meisje steekt het muntje naar me toe. ‘S-Sorry.’

‘Je hoeft geen sorry te zeggen, ik wil er gewoon iets voor terug.’

Het meisje kleurt rood. Tenminste, het stuk van haar gezicht dat niet al paars was. Haar gezicht bestaat voor de helft uit een enorme wijnvlek.

‘Een pen bijvoorbeeld,’ zeg ik. ‘Heb je een pen?’
Het meisje schudt haar hoofd. ‘Nee.’
‘Misschien heeft iemand anders een pen,’ zeg ik. ‘Wil je dat voor me vragen?’
‘Ik... Ik was eigenlijk op weg naar de supermarkt.’
‘Perfect.’ Ik veer op en negeer de pijn in mijn lijf. ‘Dan kun je daar een pen vragen.’
‘Waarom moet ik dat doen?’
‘Ik mag mijn bed niet uit. Ik ga dood.’
Het meisje lijkt even te schrikken, maar dan herstelt ze zich. Het gaat zo verbazingwekkend snel dat ik er bijna aan twijfel of ze mijn woorden wel heeft gehoord.
‘Ik ga mijn best doen,’ zegt ze dan.
‘Echt?’ Ik denk aan het filmpje van Mio.
‘Echt!’ Het meisje stopt het muntje in haar zak en kijkt weer naar de grond. ‘Tot zo.’

‘Lissa?’ Mijn vader steekt zijn hoofd om de hoek van de deur.
‘We hebben thee.’

Ik kijk op de klok, die precies zo hangt dat ik er elke seconde op kan kijken.

‘Lekker,’ zeg ik.

Mam komt binnen met een dienblad en gaat op de rand van mijn bed zitten.

‘Heb je het niet koud met het raam zo ver open?’

‘Het is lente, mam.’

‘Maar...’

‘Het is prima zo.’ Ik denk aan het meisje. Naar welke supermarkt zou ze gaan? Ze kan binnen een paar minuten terug zijn.

‘Alsjeblieft.’ Mam geeft me een dampende beker. ‘Heb je nog geslapen? Guusje zei dat je moe was. Goed dat je dat aan geeft en op tijd je rust pakt.’

Ik knik. Misschien is het maar beter dat ze niet weten wat ik in werkelijkheid heb gedaan. Een ruilhandel via mijn raam beginnen is vast niet wat mijn moeder onder rust pakken verstaat.

‘Ik ben wel nog steeds moe,’ zeg ik. ‘Ik ga zo nog even slapen.’

‘Moeten we bij je blijven?’ Mam legt haar hand op mijn been.

‘Nee, dat hoeft niet.’ Ik denk aan het meisje. Als ze terugkomt, moeten mijn ouders weg zijn. ‘Ik wil even alleen zijn.’

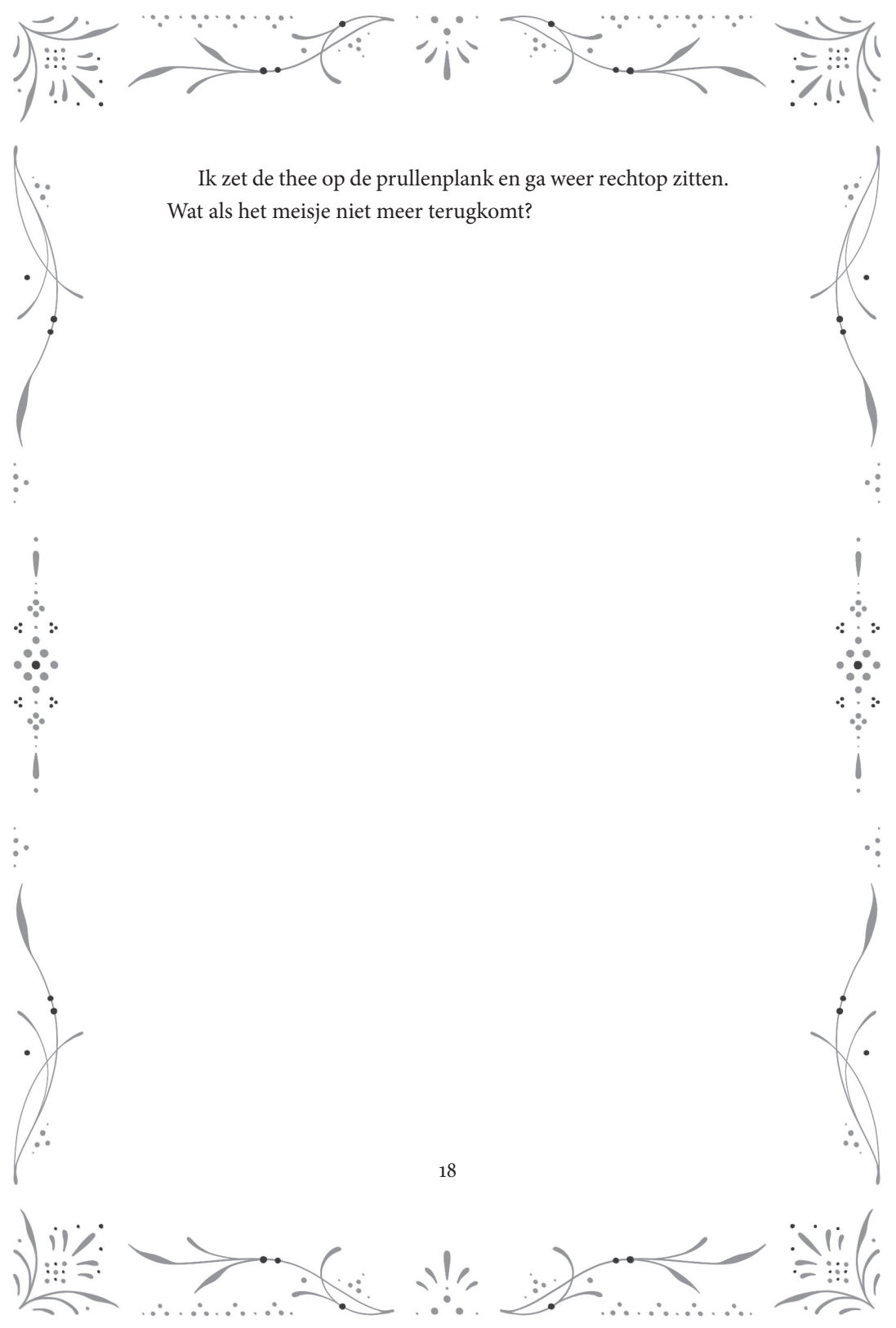
Mams gezicht betreft. Ze vindt alles wat niet op mijn bedrand zitten is, zonde van haar tijd. Volgens mij is ze vooral heel bang dat ze er niet bij is als ik...

Dat ze bij die longbloeding was, heeft het er niet beter op gemaakt. Ze zag hoe ik als een fontein bloed in het rond spugde. Ze was erbij toen ik met gillende sirenes naar het ziekenhuis werd gereden, en toen de artsen zeiden dat de bloedingen een gevolg waren van groeiende tumoren. Sinds ik thuis ben, gedraagt ze zich als een soort bodyguard. Mio viel het ook al op. ‘Van de *down dog* naar waakhond,’ zei hij vorige week. Ik vond het vreselijk grappig, maar mam niet.

‘Bedankt voor de thee,’ zeg ik om mijn punt duidelijk te maken.

‘Ja...’ Pap staat op van de luie stoel. ‘Ja, natuurlijk... Graag gedaan.’

Ze schuifelen achter elkaar de kamer uit.

A decorative border surrounds the page, featuring stylized leaves, berries, and floral motifs in a light gray color. The border is composed of repeating patterns along the top, bottom, and sides.

Ik zet de thee op de prullenplank en ga weer rechtop zitten.
Wat als het meisje niet meer terugkomt?

The page is framed by a decorative border of stylized leaves and flowers. The top and bottom borders are symmetrical, with floral motifs at the corners and center. The side borders consist of vertical, flowing leaf-like shapes with small dots.

ELLEN

DIE VERVLOEKTE PEN

Het muntje brandt in mijn zak als ik naar de supermarkt loop.

Wie is dit meisje? En hoezo gaat ze dood?

Het moet een grapje zijn, ze neemt me vast in de maling. Of ze is gek.

Mensen hebben het weleens over een dorpsgek, maar Amsterdam heeft meer gekken dan ik ooit in ons dorp heb gezien. Misschien is dit meisje er een van?

Ineens sta ik voor de supermarkt. Ik heb het gehaald!

Zonder de rest van mijn stappen te tellen loop ik rechtstreeks naar het juiste schap. Dat is het voordeel van een lichamelijke afwijking hebben: je wijkt verder nooit af. Je gaat recht op je doel af, je neemt geen omweg. Je bent efficiënt. Ik weet zeker dat ik meer tijd overhoud dan andere mensen.

Ik gris drie blikjes tomatenpuree uit het schap, voor de zekerheid. Stel je voor dat mijn moeder me anders terugstuurt omdat het te weinig is...

Bij de kassa staat niemand, dat is geluk hebben. Ik leg de blikjes op de lopende band en pak vast mijn portemonnee. Alles voorbereiden, niet meer tijd doorbrengen bij de kassa dan nodig.